

428. EINDIGEN, AFLOPEN, TEN EINDE LOPEN.

Langzamerhand ophouden; langzaam het einde naderen.

Eindigen onderstelt het tot stand komen van het laatste gedeelte, waardoor de handeling voltooid is.

Aflopen en ten einde lopen worden alleen gebruikt van de tijd en van handelingen en gebeurtenissen, waarvan de duur als een tijdsverloop beschouwd wordt.

Nadat al de woelingen van de dag geëindigd zijn, en plaats gemaakt hebben voor een uur van huiselijke rust. Alhoewel het vertelsel geëindigd is.

Indien wij aan dit ons plan voldaan hebben, dan is ons werk afgelopen. Het was zondag, de morgengodsdienst oefening was afgelopen. In een half uur was de bestorming afgelopen.

Bedenkt hoe ongestadig het plezier van de wereld is, met een ommezien ten einde lopende. De vergadering liep reeds ten einde, toen hij nog met een nieuw voorstel kwam.

429. EINDIGEN, VOLBRENGEN, VOLVOEREN, VOLTOOIEN, VOLEINDIGEN.

Het laatste gedeelte van iets verrichten, iets ten einde brengen. **Eindigen** drukt dit uit zonder meer.

Volbrengen en volvoeren hebben vooral betrekking op de gehele beëindiging van het werk.

Volbrengen duidt daarbij meer op de werkzaamheid van de bewerker; **volvoeren** voornamelijk op het welslagen van een moeilijk werk.

Voltooiën en voleindigen zien op het ten einde brengen van het werk en drukken tevens de bijgedachte uit, dat men hieraan de hoogste graad van volkomenheid geeft.

Eens, dat een roman begonnen is, schrijft hij er aan van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, onafgebroken, totdat het werk geëindigd is.

De aarde volbrengt haar loop om de zon in 365 dagen.

Dat grootse werk is thans voltoerd.

De beeldhouwer had dit standbeeld in tien maanden voltooid.

De dichter heeft zijn laatste werk niet meer kunnen voleindigen.

430. ELLENDIG, ARMZALIG, KOMMERVOL.

In zeer ongelukkige omstandigheden, in deerniswaardige toestand verkerend.

Ellendig duidt op de behoefte omstandigheden, de ongelukkige toestand waarin iemand verkeert.

Armzalig drukt uit, dat de ellendige toestand ook ons medelijden opwekt.

Evenals **ellendig**, wordt **armzalig** gezegd van personen, zaken en toestanden.

Kommervol is sterker dan de twee vorige, doordat het ook de aandacht vestigt op de gemoedstoestand van de mens.

In figuurlijke betekenis, worden **ellendig** en **armzalig** ook gezegd van personen of zaken, die niet hoog in achting staan.

Zij moeten begrijpen, dat het allereerst hun taak is, niet op de ellendigen onzer maatschappij, maar op de rijken of de bevoorrechten te gaan werken. Ellendige schepseltjes, gedwongen op de halsbrekende hoogte van een koord kunsten voor het publiek te verrichten.

Zij werken dag en nacht om hun armzalig bestaan te rekken. Zijn armzalig traktement. Een armzalig hoopje geld.

Daar hij thans met zijn talrijk huishouden tot een kommervolle toestand is gebracht. De levenswijze der arbeiders is hoogst eenvoudig, van enkelen zelfs kommervol te noemen.

431. ERFGENAAM, LEGATARIS.

Erfgenaam is hij, die gerechtigd is tot (een deel van) de nalatenschap van een ander.

Legataris is hij, aan wie de erflater bepaalde goederen ofwel alle goederen van een zekere soort vermaakt heeft.

Zij dacht, dat het goed zou zijn, als hij, de kleinzoon, de erfgenaam, zijn grootvader niet vertoornde.

De legataris zal de afgifte van de gelegateerde zaak aan de erfgenamen of legatarissen, die daarmede belast zijn, moeten vragen. (B. W.)

432. ERFLATING, ERFSTELLING, LEGAAT.

Erflating is hetgeen men van een overledene erft, hetzij volgens een bepaling van de wet, hetzij krachtens uiterste wilsbeschikking. **Erfstelling** is uitsluitend een beschikking bij uiterste wil.

Legaat is een bijzondere beschikking, waarbij de erflater aan een of meer personen zekere bepaalde goederen geeft.

De landbouwers-eigenaren hebben hun grond veelal door erflating verkregen.

Deze erfstelling is over de hand.

Hij heeft vóór enige dagen een testament gemaakt. Ik krijg een groot legaat.

433. ERKENTELIJKHEID, DANKBAARHEID.

Uitwerking van ontvangen weldaden.

Erkentelijkheid sluit de gedachte aan vergelding in, het onderstelt, dat men gaarne tot wederdienst bereid is.

Dankbaarheid is sterker en edeler, daar het de bijgedachte uitdrukt, dat de weldoener te hoog staat om van ons een wederdienst te verwachten.

De stad Gent bewees de schrijver hare erkentelijkheid door hem onmiddellijk na het verschijnen van zijn boek een adres van dank en bewondering te stemmen.

Dat zij, die door rampen en ellende niet afgeschrikt, moedig deden wat zij recht achtten, onze dankbaarheid en onze navolging verdienen.

434. FIKS, FLINK.

Fiks duidt vooral op de gezondheid, op het lichaamsgestel, alsook op iemands bekwaamheid in een bepaald opzicht.

Flink heeft betrekking op de lichaamsbouw en de lichaamskracht en, van oude mensen, ook op hun geestvermogens.

Hij is fiks in orde. Ik ben niet al te fiks. De Hollandse jongen is grof: fikse knieën, fikse knokkels. (BEETS) Daar de oude Ambrosius een fijne boomkenner en een fikse berekenaar was.

Hij was vol vuur, stoutmoedig en koen, welbespraakt en van flinke gestalte. Mijn vader heeft mijzelf een hof gezocht en daarna haalde hij er een flinke meid bij. (STREUVELS) Mama was nog zo flink, was van alles op de hoogte. (COUPERUS)

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

